

I

(Резолюции, препоръки и становища)

ПРЕПОРЪКИ

СЪВЕТ

Стратегия на ЕС за борба с наркотиците (2013—2020 г.)

(2012/C 402/01)

ПРЕДГОВОР

1. В стратегията на ЕС за борба с наркотиците са предвидени, за периода 2013—2020 г., всеобхватната политическа рамка и приоритетите за политиката на ЕС за борба с наркотиците, определени от държавите-членки и институциите на ЕС. Рамката, предназначението и целите на настоящата стратегия ще послужат за основа на два поредни четиригодишни плана за действие на ЕС за борба с наркотиците.
2. Настоящата стратегия за борба с наркотиците се основава преди всичко на основните принципи на правото на ЕС и във всяко отношение поддържа ценностите, върху които е изграден Съюзът: зачитане на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, солидарността, принципите на правовата държава и правата на човека. Той цели да защити и подобри благосъстоянието както на обществото, така и на индивида, да защити общественото здраве и да предложи високо ниво на сигурност за широката общественост, както и да приложи балансиран, интегриран и обективен подход към явлението „наркотици“.
3. Стратегията се основава и на международното право, конвенциите на ООН в тази област⁽¹⁾, които задават международната правна рамка за борба с явлениято забранени наркотични вещества, както и на Всеобщата декларация за правата на човека. В стратегията на ЕС за борба с наркотиците са взети под внимание съответните политически документи на ООН, включително приетите през 2009 г. политическа декларация и план за действие на ООН за международно сътрудничество за постигане на интегрирана и балансирана стратегия за справяне с международния проблем с наркотиците, в която се казва, че намаляването на търсенето и предлагането на наркотици са взаимно подсилващи се елементи на политиката за борба със забранените наркотични вещества, както и политическата декларация на ООН относно ХИВ/СПИН. Стратегията е изготвена въз основа на принципите на Договора от Лисабон и при зачитане на съответната компетентност на Съюза и на отделните държави-членки. Спазени са надлежно принципите на субсидиарност и пропорционалност, тъй като предназначението на настоящата стратегия на ЕС е да придаде добавена стойност към националните стратегии. Стратегията е изпълнява в съответствие с тези принципи и области на компетентност. Наред с това в стратегията се спазва изцяло Европейската конвенция за правата на човека и Хартата за основните права на ЕС.
4. До 2020 г. приоритетите и действията в областта на забранените наркотични вещества, подпомогани и координирани посредством стратегията на ЕС за борба с наркотиците, следва да са постигнали цялостен ефект върху основните аспекти на положението с наркотиците в ЕС. Те следва да осигурят високо равнище на защита на здравето на хората, социална стабилност и сигурност чрез съгласувано, ефективно и ефикасно прилагане на мерки, интервенции и подходи за намаляване на търсенето и предлагането на наркотици на национално, европейско и международно равнище и чрез свеждане до минимум на потенциалните косвени отрицателни последици от изпълнението на тези действия.
5. Явлението наркотици е въпрос от национално и международно значение и борбата с него трябва да се води в световен мащаб. В това отношение координираните действия на равнище ЕС играят важна роля. Стратегията на ЕС за борба с наркотиците предоставя обща и обективна рамка за противодействие на

⁽¹⁾ Единната конвенция на Организацията на обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г., изменена с протокол от 1972 г., Конвенцията за психотропните вещества (1971 г.) и Конвенцията за борба срещу незаконния трафик на упойващи и психотропни вещества (1988 г.)

явлението наркотици вътре в ЕС и извън него. Като предоставя рамка за съвместни и допълващи се действия, стратегията представлява гаранция, че инвестираните в тази насока ресурси се използват ефективно и ефикасно и същевременно се отчетат институционалните и финансовите ограничения и възможности на държавите-членки и на институциите на ЕС.

6. Стратегията има за цел да способства за намаляването на търсенето и предлагането на наркотици в ЕС и за ограничаването на здравните и социалните рискове и вреди, причинявани от наркотиците, като за целта се използва стратегически подход, който подпомага и допълва на националните политики, предоставя рамка за координирани и съвместни действия и създава база и политическа рамка за външното сътрудничество на ЕС в тази област. Тези цели ще бъдат постигнати посредством интегриран, балансиран и обективен подход.

7. Накрая, настоящата стратегия се основава на извлечените поуки от прилагането на предходните стратегии на ЕС за борба с наркотиците и свързаните с тях планове за действие, включително констатациите и препоръките от външната оценка на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2005—2012 г., като същевременно отразява развитието на политиките и действията на равнище ЕС и в международен план в областта на наркотиците.

I. Въведение

8. В стратегията се възприемат нови подходи и се разглеждат нови предизвикателства, които бяха наблюдавани през последните години, в т.ч.:

- нарастващата тенденция за употреба едновременно на няколко вида вещества, включително комбинирана употреба на разрешени вещества, напр. алкохол и изписвани по лекарско предписание контролирани медикаменти, заедно със забранени вещества,
- тенденцията към употреба на неопиоидни вещества, както и появата и разпространението на нови психоактивни вещества,
- необходимостта да се осигури и подобри достъпът до изписвани по лекарско предписание контролирани медикаменти,
- необходимостта да се повиши качеството, обхватът и разнообразието на услугите за намаляване на търсенето на наркотици,
- запазващата се високата степен на разпространение на предавани по кръвен път заболявания, по-специално хепатит С, сред употребяващите наркотици чрез инжектиране и потенциалните рискове от възникване на нови епидемии на СПИН и други предавани по кръвен път заболявания, свързани с употребата на наркотици чрез инжектиране,
- запазващия се в ЕС висок брой на смъртните случаи, свързани с употребата на наркотици,
- необходимостта от целенасочена работа за борба с употребата на наркотици в рамките на интегриран подход на здравеопазване, в който наред с останалото се разглежда и въпросът за психиатричната коморбидност,
- динамиката на пазарите на забранени наркотични вещества, включително промените в маршрутите за трафик на наркотици, трансграничната организирана престъпност и използването на нови комуникационни технологии като улесняващ фактор за разпространението на забранени наркотични вещества и нови психоактивни вещества,
- необходимостта от предотвратяване на отклоняването на прекурсори, пред-прекурсори и други химически вещества, които са от съществено значение за производството на забранени наркотични вещества, от законната търговия към незаконния пазар и на отклоняването на някои химикали, използвани като „разреждащи“ вещества.

9. Целите на новата стратегия на ЕС за борба с наркотиците са:

- да способства за измеримо намаляване на търсенето на наркотици, на зависимостта от наркотици и на свързаните с наркотици здравни и социални рискове и вреди,
- да способства за разбиване на пазара на забранени наркотични вещества и за измеримо намаляване на достъпността на забранените наркотични вещества,
- да насърчи координацията чрез активни послания и анализ на новостите предизвикателствата в областта на наркотиците в ЕС и по света,

- да се засили още повече диалогът и сътрудничеството между ЕС и трети държави и международните организации по въпросите на борбата с наркотиците,
- да способства за по-добро разпространение на резултатите от мониторинга, научните изследвания и оценките и за по-добро разбиране на всички аспекти на явлението наркотици и на ефекта от интервенциите, за да се осигури солидна и цялостна обективна основа за определяне на политиките и действията.

10. Стратегията се опира на постиженията ⁽¹⁾ на ЕС в областта на забранените наркотични вещества и използва текущата всеобхватна оценка на актуалното състояние на проблема с наркотиците, по-специално оценката на Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (ЕЦМНН), като същевременно се отчита необходимостта да се реагира проактивно на новите явления и предизвикателствата.

11. Стратегията е структурирана около две области на политиката: намаляване на търсенето и предлагането на наркотици, както и три хоризонтални теми: а) координация; б) международно сътрудничество; и в) научни изследвания, информация, мониторинг и оценка. Съпътстващите стратегията два последователни плана за действие, които ще бъдат изготвени от съответните председателства през 2013 и 2017 г., ще съдържат списък на конкретните действия с график, отговорни страни, показатели и инструменти за оценка.

12. При надлежно отчитане на актуалното състояние на проблема с наркотиците и на потребностите от гледна точка на прилагането на стратегията ще бъде избран ограничен брой целенасочени действия във всяка от двете области на политиката и трите хоризонтални теми, които да бъдат включени в плановете за действие въз основа на критерии, сред които са:

- а) действията трябва да се основават на обективни данни, да бъдат научно обосновани и икономически ефективни и да са насочени към реалистични и измерими резултати, които да подлежат на оценка;
- б) действията ще бъдат обвързани с график, ще съдържат критерии за оценка и показатели за изпълнение и ще има посочени отговорни страни за тяхното изпълнение, докладване и оценка;
- в) действията трябва да бъдат с ясно значение за ЕС и да носят добавена стойност за ЕС.

13. За да не се допуска нарушаване на целенасочеността при изпълнението на стратегията и на съпътстващите я планове за действие, всяко председателство, с подкрепата на Комисията и техническия принос на ЕЦМНН и Европол, ще работи по време на мандата си по приоритети и действия, за които е необходимо съответно проследяване от страна на хоризонтална работна група „Наркотици“, и ще наблюдава напредъка. Въз основа на информацията, предоставяна от държавите-членки, Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), ЕЦМНН, Европол и други органи на ЕС, както и от гражданското общество, Комисията ще изготвя шестмесечни доклади за напредъка, в които ще оценява изпълнението на целите и приоритетите на стратегията на ЕС за борба с наркотиците и съпътстващите я планове за действие.

14. Въз основа на информацията, предоставяна от държавите-членки, ЕЦМНН, Европол и други имащи отношение институции и органи на ЕС, както и от гражданското общество, Комисията до 2016 г. ще постави началото на външна междинна оценка на стратегията с оглед на изготвянето на втори план за действие за периода 2017—2020 г. До 2020 г., когато изтича срокът на действие на стратегията за борба с наркотиците и съпътстващите я планове за действие, Комисията ще постави началото на цялостна външна оценка на тяхното изпълнение. Тази оценка следва да отразява и информацията, постъпила от държавите-членки, ЕЦМНН, Европол, други имащи отношение институции и органи на ЕС и гражданското общество, както и предходните оценки, за да се осигури принос и да се отправят препоръки за бъдещото развитие на политиката на ЕС за борба с наркотиците.

15. За постигане на целите на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. и за обезпечаване на ефикасността ѝ, винаги когато е възможно, ще бъдат използвани съществуващите инструменти и органи в областта на наркотиците в рамките на съответния мандат или такива, които имат отношение към ключови аспекти от тази област в ЕС (по-специално ЕЦМНН, Европол, Евроюст, Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията, Изпълнителната агенция за здравеопазване и въпроси, свързани с потребителите и Европейската агенция по лекарствата), както и сътрудничеството с органи извън ЕС (напр. Службата на ООН по наркотиците и престъпността, Световната митническа организация, Световната здравна организация и групата „Помпиду“). Комисията, върховният представител, Съветът и Европейският парламент ще направят необходимото за координиране и взаимно допълване на действията на ЕС в областта на забранените наркотични вещества.

⁽¹⁾ Доклад относно независимата оценка на стратегията на ЕС по отношение на наркотиците за периода 2005—2012 г. и съпътстващите я планове за действие; интернет адрес: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/rand_final_report_en_drug_strategy_2005-2012_en.pdf

16. Следва да се отпуснат достатъчни и целенасочени средства за изпълнението на целите на стратегията на ЕС за борба с наркотиците както на равнище ЕС, така и на национално равнище.

II. Област на политика: намаляване на търсенето на наркотици

17. Намаляването на търсенето на наркотици обхваща спектър от равни по значение и взаимно подсилващи се мерки, между които превенция (екологична, всеобща, избирателна и по индикации), ранно установяване и намеса, ограничаване на рисковете и вредите, лечение, рехабилитация, социална интеграция и възстановяване.

18. В направлението за намаляване на търсенето на наркотици, целта на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. е да се способства за измеримо намаляване на употребата на забранени наркотични вещества, да се забави по възраст първоначалната употреба, да се предотврати и намали проблемната употреба на наркотици, наркотичната зависимост и свързаните с наркотици здравни и социални рискове и вреди, като се следва интегриран, мултидисциплинарен и обективен подход и като се насърчава и съхранява съгласуваността между политиките в областта на здравеопазването, социалните въпроси и правосъдието.

19. В областта на намаляването на търсенето на наркотици се набелязват следните приоритети, (които не са изброени по ред на важност):

19.1. Подобряване на предлагането, достъпността и обхвата на ефективните и разнообразни мерки за намаляване на търсенето на наркотици, насърчаване на използването и обмяна на добри практики и разработването и прилагането на стандарти за качество в превенцията (екологична, всеобща, избирателна и по индикации), ранното установяване и намеса, ограничаване на рисковете и вредите, лечение, рехабилитация, социална интеграция и възстановяване.

19.2. Подобряване на предлагането и ефективността на програмите за превенция (от първоначалния ефект до дългосрочната им устойчивост) и повишаване на информираността за рисковете от употребата на забранени наркотични вещества и други психоактивни вещества, както и за последствията от това. За тази цел мерките за превенция следва да включват ранно установяване и намеса, насърчаване на здравословен начин на живот и целенасочена превенция (т.е. селективна и по индикации), която да е ориентирана също към семейството и общностите.

19.3. Разширяване и развиване на ефективни мерки за намаляване на търсенето на наркотици в отговор на предизвикателства като: едновременната употреба на различни вещества, включително комбиниране на разрешени и забранени вещества, злоупотреба с изписвани по лекарско предписание контролирани медикаменти и употреба на нови психоактивни вещества.

19.4. Инвестиции и по-нататъшни научни изследвания в областта на ефективни мерки за ограничаване на рисковете и вредите, насочени към съществено намаляване на броя на смъртните случаи, причинени пряко или косвено от употреба на наркотици, както и на инфекциозните, предавани по кръвен път заболявания, които са свързани с употреба на наркотици, но не се ограничават до СПИН и вирусен хепатит, както и на предавани по полов път заболявания и туберкулоза.

19.5. Разширяване на предлагането, достъпността и обхвата на ефективно и разнообразно лечение на наркозависимости във всички държави-членки на ЕС, така че от това да се ползват проблемните и зависимите лица, употребяващи наркотици, включително употребяващите неопиоидни наркотици, за да могат всички желаещи да започнат лечение на наркозависимост да го направят според конкретните си потребности.

19.6. Увеличаване на разработването, предлагането и обхвата на мерките за намаляване на търсенето на наркотици в местата за лишаване от свобода с оглед на конкретните обстоятелства и въз основа на подходяща оценка на здравния статус и потребностите на лишените от свобода, за да се постигне качество на грижите, което да е равностойно на предлаганото в общността и в съответствие с правото на здравеопазване и човешко достойнство, залегнало в Европейската конвенция за правата на човека и Хартата за основните права на ЕС. На всички етапи от системата на наказателното правосъдие и след освобождаването следва да се осигурят постоянни грижи.

19.7. Разработване и разширяване на интегрирани модели на грижи, които да обхващат потребностите по отношение на здравни проблеми от психическо и/или физическо естество, рехабилитацията и социалната подкрепа за подобряване и повишаване на здравния и социалния статус, реинтеграция в обществото и възстановяване на проблемни и зависими лица, употребяващи наркотици, включително засегнатите от коморбидност.

- 19.8. Разработване на ефективни и диференцирани мерки за намаляване на търсенето на наркотици, които да имат за цел намаляване и/или забавяне на първоначалната употреба на наркотици и които да са съобразени с потребностите на специфични групи, модели и условия на употреба на наркотици, като се отделя особено внимание на уязвимите и маргинализираните групи.
- 19.9. Предотвратяване на местни и регионални епидемии от употреба на наркотици, които могат да застрашат общественото здраве в ЕС, чрез осигуряване на координирани и ефективни общи подходи.
- 19.10. Приоритетите при намаляването на търсенето на наркотици трябва да са съобразени с особеностите, потребностите и предизвикателствата, свързани с феномена наркотици на национално и европейско равнище. Наложително е достатъчно средства да се предоставят за постигането на тази цел на местно и национално равнище и на равнище ЕС.

III. Област на политика: намаляване на предлагането на наркотици

20. Намаляването на предлагането на наркотици включва предотвратяване, възпиране и разбиване на свързаната с наркотици престъпност, по-специално организираната, посредством сътрудничество в съдебната и правоприлагащата област, забрани, конфискация на придобити от престъпна дейност активи, разследвания и управление на границите.
21. По направлението за намаляване на предлагането на наркотици целта на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. е да се способства за измеримо намаляване на предлагането на забранени наркотични вещества посредством осуетяване на незаконния трафик, разбиване на организирани престъпни групи, занимаващи се с производство и трафик на наркотици, ефикасно използване на наказателно-оправната система, ефективни действия на правоприлагащите органи, предприемани на основата на оперативна информация, както и засилен обмен на оперативна информация. На равнище ЕС ударието ще падне върху мащабната, трансграничната и организираната престъпност, свързана с наркотиците.
22. В областта на намаляването на предлагането на наркотици се набелязват следните приоритети, (които не са изброени по ред на важност):
 - 22.1. Засилване на сътрудничеството и координацията между правоприлагащите органи на стратегическо и оперативно равнище. Това следва да включва, без да се ограничава до, подобряване на трансграничния обмен на информация (и на оперативни данни) в реално време, на добри практики и знания, както и провеждането на съвместни операции и разследвания. Като важно в това отношение следва да се разглежда сътрудничеството с трети държави в борбата с организираната престъпност, свързана с наркотици, чиято дейност е ориентирана към ЕС или се извършва в Съюза.
 - 22.2. Намаляване в рамките на ЕС на трансграничното производство, контрабанда, трафик, разпространение и продажба на забранени наркотични вещества и на улесняването на тези дейности, както и ограничаване на отклоняването на прекурсори, пред-прекурсори и други химически вещества, които са от съществено значение за незаконното производство на наркотични вещества.
 - 22.3. Ефективно противодействие на нови тенденции като отклоняването на определени химикали, използвани като „разреждащи“ вещества за забранени наркотични вещества, и предлагането на наркотици посредством нови технологии.
 - 22.4. Трябва да се отдели специално внимание на новите комуникационни технологии, които играят съществена роля при улесняването на производството, пазарното предлагане, трафика и разпространението на наркотици (в т.ч. на контролираните нови психоактивни вещества).
 - 22.5. Държавите-членки ще продължат да си сътрудничат и да координират по целесъобразност своите действия на равнище ЕС, заедно с имащите отношение европейски и международни органи и агенции като Европол, Евроюст и ЕЦМНН, и да използват пълноценно съществуващите инструменти и методи за сътрудничество в съдебната и правоприлагащата област, сред които предприемането на действия на основата на оперативна информация, криминологичният анализ на наркотиците, съвместните екипи за разследване, съвместните митнически и полицейски операции и съответните инициативи в тази област, сред които проектите по линия на ЕМРАСТ, платформите на служителите за връзка, и като се използват регионалните платформи.
 - 22.6. На равнище ЕС ще се отдели особено внимание на предприемането на действия от правоприлагащите органи на основата на оперативна информация, които да са насочени срещу мащабното производство и трафик на наркотици. Следва допълнително да се засили тясната координация и сътрудничество между правоприлагащите агенции в отделните държави-членки и между тях, както и с Европол.

- 22.7. При необходимост, когато тези задачи не са инициирани от Европейската полицейска служба и не се изпълняват от нея, могат да се създават *ad hoc* регионални инициативи или платформи за сътрудничество в рамките на ЕС за противодействие на новопоявили се заплахи, произтичащи от промяна на маршрутите за трафик или възникване на нови центрове на организирана престъпна дейност. Това следва да се извършва чрез координирани оперативни действия. Тези действия трябва да допълват и да бъдат съвместими със съществуващите правни и оперативни договорености на равнище ЕС и се основават на оценка и анализ на заплахите. Подобни структури за сътрудничество следва да бъдат гъвкави и могат да имат ограничена продължителност на действие в зависимост от бъдещото развитие на конкретната заплаха, на която противодействат, и да действат в тясно сътрудничество с всички имащи отношение агенции и платформи на ЕС, по-специално с Европол.
- 22.8. Засилване, при необходимост, на сътрудничеството в ЕС в съдебната и правоприлагащата област по въпроси, свързани с наркотиците, както и използването на съществуващи практики чрез установяването на по-бързи и по-точни ответни действия. Оказване на подкрепа за дейности по линия на сътрудничеството в съдебната и правоприлагащата област и обмена на информация и оперативни данни.
- 22.9. Целенасочено укрепване на законодателната рамка на Европейския съюз съобразно потребностите, за да може ЕС да противодейства по-мощно на новите тенденции, гарантиране, че съвместните усилия се допълват взаимно при разбиването на трансгранични организирани престъпни групи, конфискуване на приходите от свързани с наркотици престъпления чрез пълноценно използване на мрежата на ЕС от служби за възстановяване на активи и съответно осигуряване на по-ефективно противодействие на трафика на наркотици. Може да се разгледа възможността за доразвиване на свързаните с този въпрос правоприлагащи инструменти.
- 22.10. ЕС ще работи за разработването на по-ефективни политики за намаляване на предлагането на наркотици чрез подобряване на оценките и анализа на политиките, с цел да се подобри разбирането на пазарите на наркотици, на свързаните с наркотици престъпления и ефективността при противодействието на свързаните с наркотици престъпления с инструментите на правоприлагането.
- 22.11. За предотвратяване на престъпления, недопускане на рецидиви и подобряване на ефикасността и ефективността на наказателноправната система, като същевременно се спазва принципът на пропорционалност, ЕС насърчава, където е необходимо, да се използват, контролират и ефективно да се прилагат политики и програми по отношение на наркотиците, напр. насочване на задържани лица към такива програми и подходящи алтернативи на принудителните санкции (напр. обучение, лечение, рехабилитация, последващи грижи и социална реинтеграция) за употребяващи наркотици правонарушители.

IV. Хоризонтална тема: Координация

23. В рамките на политиката на ЕС за борба с наркотиците целта на координацията е двойка, а именно да се осигури единодействие, комуникация и ефективен обмен на информация и мнения в подкрепа на целите на политиката, като същевременно се насърчава активен политически диалог и анализ на тенденциите и предизвикателствата в областта на наркотиците на равнище ЕС и на международно равнище.

От една страна координацията е необходима както в рамките на институциите на ЕС, държавите-членки, други имащи отношение европейски органи и гражданското общество, така и между тях, а от друга страна — между ЕС, международните органи и трети държави.

24. В областта на координацията се набелязват следните приоритети, (които не са изброени по ред на важност):

24.1. Осигуряване на единодействие, съгласуваност и ефективни практики на работа сред съответните държави-членки, институции на ЕС, органи и инициативи въз основа на принципа на лоялното сътрудничество⁽¹⁾, като се избягва дублиране на усилия, осигурява се ефикасен обмен на информация, използват се ефективно ресурсите и се съхранява приемствеността в действията между отделните председателства.

24.2. Предвид функцията на хоризонтална работна група „Наркотици“ като основно координиращо звено в рамките на Съвета, нейните усилия по координирането трябва да бъдат допълнително укрепени, за да се вземе предвид дейността на различните органи, имащи отношение към проблема с наркотиците, например Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI) и работна група „Обществено здравеопазване“. Наред с това балансираният подход към

⁽¹⁾ ДЕС, член 4.

проблема с наркотиците, който цели да противодейства с еднаква сила на тяхното търсене и предлагане, налага тясно сътрудничество, взаимодействие и обмен на информация с други имащи отношение подготовителни органи на Съвета, в т.ч. тези в областта на външното действие и други свързани с проблема инициативи на ЕС от съдебната и наказателноправната област, правоприлагането, общественото здраве и социалната сфера.

- 24.3. Осигуряване на необходимото, за да могат ЕС и държавите-членки да разработват и прилагат методи на работа и добри практики за мултидисциплинарно сътрудничество за постигане на целите на стратегията, както и популяризиране на тези методи и практики на национално равнище.
- 24.4. Предоставяне на възможности в рамките на всяко председателство за обсъждане, наблюдение и оценка на въпроси, свързани с координацията, сътрудничеството, новите тенденции, ефективността на интервенциите и други въпроси на политиката, които имат добавена стойност към стратегията на ЕС за борба с наркотиците, напр. по време на заседанията на националните координатори по наркотиците.
- 24.5. Популяризиране и насърчаване на активно и значимо участие и ангажираност на гражданското общество, в т.ч. на неправителствените организации, на младите хора, на употребяващите наркотици и потребителите на услуги, свързани с наркотиците, при разработването и прилагането на политики за борба с наркотиците на национално равнище, на равнище ЕС и на международно равнище. Също да се осигури взаимодействието с форума на ЕС на гражданското общество за наркотиците на равнище ЕС и на международно равнище.
- 24.6. Осигуряване на единен и силен глас на ЕС на международните форуми като Комисията на ООН по наркотичните вещества и при диалога с трети държави, насърчаване на интегриран, балансиран и основан на доказателства подход на ЕС към наркотиците. В тези рамки делегациите на ЕС могат да играят полезна роля при популяризирането на този подход към наркотиците и улесняването на съгласувани послания в политиката за борба с наркотиците.

V. Хоризонтална тема: международно сътрудничество

25. Международното сътрудничество е област от ключово значение, за да може ЕС да предоставя добавена стойност към усилията на държавите-членки за координиране на политиките за борба с наркотиците и преодоляването на предизвикателствата. Външните отношения на ЕС в областта на наркотиците се основават на принципите на споделена отговорност, многостранно сътрудничество, интегриран, балансиран и основан на обективни данни подход, включване на въпросите на развитието при формулиране на политиките, зачитане на правата на човека и човешкото достойнство и спазване на международните конвенции.
26. Целта на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. в областта на международното сътрудничество е цялостно и балансирано да се укрепят още повече диалогът и сътрудничеството по въпросите на наркотиците между ЕС и трети държави и международни организации.
27. Стратегията на ЕС за борба с наркотиците е част от цялостен подход, който позволява на ЕС да говори с единен глас на международната сцена и в диалога с държавите партньори. ЕС ще запази ангажираността си в международното сътрудничество и дебата по основополагащите принципи на политиката за борба с наркотиците и ще споделя активно постижения в политиката за борба с наркотиците, отбелязани чрез подхода на ЕС, който предлага баланс между намаляването на търсенето и предлагането на наркотици въз основа на научни доказателства и оперативни данни и при зачитане на правата на човека.

Това налага да има съгласуваност между политиките и действията на равнище ЕС, включително външното сътрудничество за намаляване на търсенето на наркотици и като част от него — ограничаване на рисковете и вредите, за намаляване на предлагането на наркотици, алтернативно развитие, обмен и разпространение на знания и участие на правителствени и неправителствени фактори.

28. ЕС и неговите държави-членки следва да направят необходимото за съгласувано и координирано включване на стратегията на ЕС за борба с наркотиците и нейните цели в цялостната външнополитическа рамка на ЕС като част от всеобхватен подход, който използва в пълна степен разнообразието от политики и дипломатически, политически и финансови инструменти, с които ЕС разполага. Върховният представител следва да улеснява този процес с подкрепата на ЕСВД.

29. Подходът към външната дейност на ЕС в областта на борбата с наркотиците има за цел допълнително да укрепи и подпомогне усилията на трети държави за преодоляване на предизвикателствата пред общественото здраве, безопасността и сигурността. Тази цел ще бъде постигната чрез осъществяването на посочени в настоящата стратегия инициативи и последващи планове за действие, включително алтернативно развитие, намаляване на търсенето и предлагането на наркотици, укрепване и защита на правата на човека и съобразяване с регионалните инициативи. Предвид последиците от производството и трафика на наркотици върху вътрешната стабилност и сигурност в държавите производители и транзитните държави, действията ще бъдат насочени и към борба с корупцията и изпирването на пари и приходи от свързани с наркотици престъпления.
30. В областта на международното сътрудничество се набелязват следните приоритети, (които не са изброени по ред на важност):
- 30.1. Подобряване на съгласуваността между вътрешните и външните аспекти на политиките на ЕС за борба с наркотиците и ответните действия на ЕС спрямо трети държави в областта на наркотиците.
- 30.2. Засилване на участието и координацията от страна на ЕС в международния диалог относно политиката за борба с наркотиците, както по отношение на преговорите с международни организации и структури, между които ООН, Г-8 и Съвета на Европа, и отношенията с трети държави чрез формулирането на общи позиции на ЕС, както и осигуряване на ефективна роля в рамките на процеса под егидата на ООН по политиката за борба с наркотиците.
- 30.3. Гарантиране, че международното сътрудничество в областта на наркотиците е част от цялостните политически отношения и рамкови споразумения между ЕС и неговите партньори, както на национално, така и на регионално равнище. Това сътрудничество следва да отразява интегрирания, балансиран и основан на обективни данни подход на ЕС и да включва: политически диалог, сътрудничество в борбата с наркотиците, намаляване на търсенето (в т.ч. ограничаване на рисковете и щетите), намаляване на предлагането, в т.ч. алтернативно развитие и правоприлагане, включване на политиките за борба с наркотиците в рамките на по-широкия дневен ред на сътрудничеството за развитие, информационни дейности, научни изследвания, мониторинг и оценка.
- 30.4. Осигуряване на всеобхватен международен отговор и действия на ЕС в приоритетни трети държави и региони по света при отчитане на всяко измерение на явлението наркотици и действия по посока на развитието, стабилността и сигурността в тези държави и региони посредством засилено партньорство.
- 30.5. Осигуряване на обективен международен отговор на ЕС по проблема с наркотиците, който да включва процес за наблюдение на състоянието и напредъка и да използва различни средства за получаване на информация от Комисията, ЕСВД — в т.ч. делегациите на ЕС, държавите-членки, ЕЦМНН, Европол, Евроюст и Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията, в тясно сътрудничество със Службата на ООН по наркотиците и престъпността.
- 30.6. Осигуряване на подкрепа за страните кандидатки за членство и потенциалните страни кандидатки, както и за страните от европейската политика за съседство, която да бъде съсредоточена върху развиването на капацитет за намаляване едновременно на предлагането и на търсенето, а също и на обективни, ефективни и балансиранни политики за борба с наркотиците посредством засилено сътрудничество, което да включва споделяне на добрите практики на ЕС, с участието по целесъобразност на агенции на ЕС, между които ЕЦМНН, Европол и Евроюст.
- 30.7. Осигуряване на устойчиво равнище на политически диалог и обмен на информация относно стратегиите, целите и свързаните с тях инициативи посредством диалог по наркотиците с международни партньори както на регионално, така и на двустранно равнище. Основните партньори се набелязват въз основа на тяхното положение в сътрудничеството с ЕС и значението им за борбата с наркотиците в световен мащаб, като същевременно се отчита появата на нови партньори поради развитието на проблема с наркотиците. Политическите диалози следва да допълват другите структури за външно сътрудничество и тяхното въздействие, както и да са съгласувани с тях и също, когато е уместно, да служат за форум за обсъждане на приоритетите за сътрудничеството и напредъка по финансираните от ЕС проекти.
- 30.8. Осигуряване на достатъчно равнище на финансиране и експертен опит (предоставени от ЕС и неговите държави-членки), в т.ч. посредством укрепване на координацията, мониторинга и оценката на финансовата и техническата подкрепа и стремеж към единодействия и траен баланс при прозрачното разпределяне на сътрудничеството, ресурсите, финансовата и техническата помощ между мерките за намаляване на търсенето и предлагането на наркотици в съответствие с подхода на ЕС. ЕС следва да работи за осигуряване на нужния експертен опит за своите делегации, с цел да подкрепи изпълнението на насочени към трети държави мерки в областта на наркотиците. Междинният преглед и

окончателната оценка на настоящата стратегия на ЕС за борба с наркотиците следва да отразяват ефекта от разходваните средства от страна на ЕС в трети държави, като при необходимост Комисията и ЕСВД следва да предоставят на държавите-членки актуална информация относно приоритетите и напредъка в разходваните средства от страна на ЕС в трети държави.

- 30.9. При предоставянето на финансова и техническа подкрепа за държави—производители на наркотици, ЕС и държавите-членки гарантират по-специално, че програмите за алтернативно развитие:
- са безусловни и недискриминационни, а ако е запланувано изкореняване на насаждения, то се извършва в подходяща последователност,
 - задават реалистични цели за развитие на селските райони и показатели за успех, като се осигурява активното ангажиране на целевите общности в този процес, както и
 - подпомагат местното развитие, като имат предвид взаимодействията с фактори като сигурността на хората, управлението, насилието, правата на човека, развитието и сигурността на прехраната.
- 30.10. Гарантиране, че защитата на правата на човека заема пълноценно място в политическия диалог и в изпълнението и резултатите от съответните програми и проекти в областта на наркотиците.

VI. **Хоризонтална тема: информация, научни изследвания, мониторинг и оценка**

31. Целта на стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. в областта на информацията, научните изследвания, мониторинга и оценката е да се допринесе за по-добро разбиране на всички аспекти на явлението наркотици и на ефекта от мерките, като по този начин се формира солидна и обстойна база от обективни данни за изготвянето на политики и действия. Наред с това стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. има за цел да способства за по-добро разпространение на резултатите от мониторинга, научните изследвания и оценките на равнище ЕС и на национално равнище, като се осигури укрепване на единдействието, баланс при разпределянето на финансовите средства и избягване на дублиране на усилия. Тази цел може да се постигне чрез хармонизиране на методиките, изграждане на мрежи и по-тясно сътрудничество.
32. В областта на информацията, научните изследвания, мониторинга и оценката се набелязват следните приоритети, (които не са изброени по ред на важност):
- 32.1. ЕС и неговите държави-членки следва да продължат да инвестират в обмен на информация, събиране на данни и мониторинг, както и в научни изследвания и оценки на явлението наркотици и борбата с него на национално равнище и на равнище ЕС. Това обхваща всички значими аспекти на проблема с наркотиците, включително търсенето и предлагането на наркотици. Особено внимание следва да се отдели на поддържането и допълнителното подобряване на събирането и докладването на данни чрез ключовите показатели на ЕЦМНН за намаляване на търсенето на наркотици.
- 32.2. В рамките на своя мандат ЕЦМНН следва допълнително да укрепи инфраструктурата за набиране на познания и да продължи да играе активна роля като основен фактор, който улеснява, подпомага и предоставя информация, научни изследвания, мониторинг и оценка на забранените наркотични вещества в ЕС като цяло. ЕЦМНН следва и в бъдеще да предоставя навременен, цялостен и обстоен анализ на проблема с наркотиците в Европа и на борбата с него, както и да сътрудничи с други имащи отношение агенции, включително — когато е целесъобразно и подходящо — с Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията, Европейската агенция по лекарствата и Световната здравна организация.
- 32.3. Европол следва да продължи да полага усилия за събиране на информация и анализ на свързаната с наркотици организирана престъпност, а държавите-членки следва да предоставят на агенцията нужната за целта информация. Агенцията следва да продължи да предоставя редовно доклади за оценка на заплахите (напр. EU SOCTA) относно свързаната с наркотици организирана престъпност в ЕС.

- 32.4. Държавите-членки, институциите и агенциите на ЕС следва да подобрят събирането на информация и данни за всички аспекти на предлагането на наркотици, между които пазарите на наркотици, свързаните с наркотици престъпления и намаляването на предлагането на наркотици, с цел да се подобри анализът и вземането на решения въз основа на налична информация. Държавите-членки, Комисията, ЕЦМНН, Европол и по целесъобразност други агенции на ЕС следва да работят съвместно за подобряване на събирането на данни и разработването на значими за политиките, научно обосновани показатели.
- 32.5. Институциите, органите и държавите-членки на ЕС следва да подобрят капацитета за установяване, оценка и бързи и ефективни действия срещу появата на нови психоактивни вещества, поведенчески промени при употреблението на наркотици и случаи на епидемии, както и на други нови тенденции, които пораждаат рисковете за общественото здраве и безопасност. Това може да се постигне наред с останалото посредством засилване на съществуващото законодателство на ЕС, обмена на сведения, оперативна информация, знания и най-добри практики.
- 32.6. Държавите-членки, институциите и агенциите на ЕС следва да насърчават и подкрепят научните изследвания, в т.ч. приложните научни изследвания, в областта на новите психоактивни вещества и да осигуряват сътрудничеството и координацията между мрежите на национално равнище и на равнище ЕС, за да се засили разбирането за явлението. Мониторингът в тази област следва да бъде засилен в тясно сътрудничество с ЕЦМНН. По-специално следва да се наблегне на развитието на криминалистичен и токсикологичен капацитет, както и на подобряването на наличността на епидемиологична информация.
- 32.7. Държавите-членки следва да продължат да полагат усилия за съхраняване на постиженията, отбелязани в рамките на ЕС, по отношение на мониторинга и обмена на информация, включително чрез Европейската информационна мрежа за наркотиците и наркоманиите (Reitox) и нейните националните координационни звена, като същевременно се подпомага по-нататъшното развитие на стандартизираното събиране и анализ на данни на равнище ЕС по отношение на търсенето и предлагането на наркотици.
- 32.8. Осигуряване на достатъчно финансиране за научни изследвания, свързани с наркотиците, и разработване на проекти на европейско и национално равнище съобразно наличните финансови ресурси, в т.ч. чрез финансовите програми на ЕС за периода 2014—2020 г. Подпомаганите на равнище ЕС проекти следва да отразяват приоритетите на стратегията и съпътстващите я планове за действие, да бъдат с ясно значение за ЕС и да носят добавена стойност за ЕС, като гарантират съгласуваност и единоразовност и избягват дублиране в рамките на отделните програми и с дейността на органи на ЕС.
- 32.9. Институциите, органите и държавите-членки на ЕС следва да отчитат ролята на научната оценка на политиките и интервенциите (с акцент върху постигнатите резултати) като елемент от ключово значение за укрепването на подхода на ЕС към проблема с наркотиците и следва да популяризират ползата от тази оценка на национално, европейско и международно равнище.
- 32.10. Осигуряване и засилване на обучението за професионално ангажираните лица по въпросите на наркотиците във връзка с намаляването както на търсенето, така и на предлагането на наркотици.
-